

Algemene beschouwingen PRO Gulpen-Wittem bij de begrotingsvergadering van 7 november 2019.

Begroting 2020

Investeren in mensen.

Dit is het motto dat deze tweede begroting van het PRO-Balans college heeft meegekregen. En dat klinkt heel logisch want natuurlijk is de gemeente er in de eerste plaats om de inwoners te dienen en moet zij daar haar organisatie op inrichten.

Toch is het in het recente verleden zeker niet altijd zo geweest. Wij hoorden bij de presentatie van de begroting vaak termen als “ambitieuze”. Daar hebben we regelmatig vraagtekens bij gezet omdat het meestal ambities betrof in asfalt en stenen. Het maken van beleid leek te moeten wijken voor ambities die ook nog net een maatje te groot waren voor een gemeente als de onze.

Bij het aantreden van dit college lagen de meeste van deze projecten er dan ook nog met veel onafgewerkte randjes en vooral niet-sluitende begrotingen.

Maar een nieuw college en een nieuwe coalitie springt op een rijdende trein en die op de juiste koers krijgen is een hele opgave.

Deze opgave is echter met verve aangepakt en net nu we met name hier in het centrum van Gulpen de contouren van de uitvoering van die vorige ambities zien verschijnen aan de Gulp en de voormalige toeristenkerk, komt dit college met onze eigen plannen waarbij samenwerken centraal staat.

Samenwerken doe je met mensen, partners feitelijk. En partners zien we op allerlei niveaus: van heel groot zoals de samenwerking in het middengebied, dat een groot gedeelte van Zuid Limburg beslaat, tot samenwerking op bijna individueel niveau, in de kernen waar bij de zelfsturing de sociale component de aandacht krijgt die hij verdient.

Geen grote projecten waarvan we uiteindelijk de kosten niet kunnen overzien, maar investeren in een betere dienstverlening met gemotiveerde mensen, die zoals ook in ons coalitieprogramma aangegeven, bereid zijn achter hun bureau uit te komen en zich te verplaatsen in het denken en doen van onze burgers. Het begin van die omslag is gemaakt met het aannemen van het OOT-voorstel; dat is niet zonder slag of stoot gegaan en we staan nog maar aan het begin van die grote reorganisatie, of positiever: die organisatie ontwikkeling. We hebben aangegeven die ontwikkeling kritisch te willen volgen, maar gaan haar zeker ook positief ondersteunen.

Ook verantwoorde investeringen in het sociaal domein waar extra geld en dus aandacht komt voor eenzaamheid en armoede. De ontwikkelingen volgen wij op de voet, levert het op wat we voorhadden of kan er nog iets meer bij?

Komen we aan het financiële aspect, want een begroting is natuurlijk allereerst een financieel stuk en bij de presentatie van de kaderbrief was duidelijk hoeveel werk er nog verzet moest worden. Vooral externe uitgaven bleken flink gestegen te zijn. Denk hierbij vooral aan het sterk toegenomen bedrag dat gaat naar de gemeenschappelijke regelingen. Helaas aan deze knop kunnen wij praktisch niet draaien.

Een andere grote uitdaging was het eerder genoemde O.O.T. traject. Omdat we dat financieren uit de algemene reserve wordt de exploitatiebegroting ontzien. In de toekomst zijn ook duidelijk financiële voordelen te verwachten en daardoor kunnen we de reserve weer aanvullen. Dat vereist natuurlijk wel een behoorlijke discipline van eenieder, ook van ons als raad.

Op veel posten maken we nu gebruik van externe inhuur, onder andere bij het KCC door dat anders in te richten en gemotiveerde en ter zake kundige mensen aan te trekken kunnen we de kwaliteit verhogen en de inhuur terug dringen. Die kwaliteit zoeken we ook bij de openbare orde en veiligheid: goed opgeleide mensen die bijdragen aan het de-escaleren. Ook hier weer luisteren en meedenken met de burger. Met de moties van het CDA op deze terreinen kunnen we dan ook niet meegaan.

De grote opgave voor deze begroting was de lasten voor de inwoners niet te verhogen maar toch nog allerlei zaken voor hen te kunnen regelen zoals broodnodige investeringen in sommige gemeenschapshuizen. De nieuw ingevoerde begrotingssystematiek van zero based begroten levert de mogelijkheid om geld vrij te maken voor investeringen, maar de grenzen komen wel in zicht, de lucht is er wel uit nu.

Iedere kostenverhoging raakt uiteraard bepaalde mensen, toch vinden wij de verhoging van de toeristenbelasting goed te verdedigen, sterker wij stellen een amendement voor de invoering al per 1 januari te laten ingaan. Wel willen we gedeeltelijk meegaan in het voorbehoud dat het CDA maakt en wij bepleiten een vrijstelling voor kinderen tot 6 jaar. De rechtvaardiging vinden wij vooral in het feit dat de kosten voor onze inwoners de voorgaande jaren behoorlijk gestegen zijn om investeringen mogelijk te maken die vooral ook goed zijn voor het toerisme, denk aan Mosaqua maar ook aan de Gulperberg en het Centrumplan Gulpen.

Er is geen groot onderzoek voor nodig om te constateren dat toeristenbelasting in Nederland zich recht evenredig verhoudt met het toeristische karakter van een gemeente; wat dat betreft loopt Gulpen-Wittem nog duidelijk achter, van uit de markt prijzen zal dan ook geen sprake zijn.

Naar de andere investeringen zullen we ook kritisch moeten kijken. Uitbreidingen en nieuwbouw is dan niet het eerste waaraan gedacht moet worden; door historische vergissingen komen er in Eys en Partij al heel dure pleintjes, dus willen we de wethouder meegeven: onderzoek eerst goed wat er werkelijk nodig is.

Dat geldt zeker ook voor Nijswiller; dat daar iets moet gebeuren staat buiten kijf, wat er moet gebeuren is minder duidelijk omdat er eerder teveel dan te weinig opties zijn, nu overhaaste beslissingen nemen terwijl pas na het verlopen van de exclusiviteitsovereenkomst met de stichting ALP duidelijk wordt wat met het oude Sophianum mag en kan gebeuren is niet verstandig. Onbegrijpelijk overigens dat de leden van die stichting zich aan die overeenkomst blijven vastklampen, hun concept met hotel en supermarkt komt er zeker niet, dus naar ons idee is er na het verwerpen van het raadsvoorstel ALP geen overeenkomst meer. Vooralsnog zijn de verenigingen van Nijswiller onder de pannen, dus de haast die het CDA suggereert is er volgens ons niet.

Zelfsturing krijgt een steeds belangrijkere plaats. Maar ook dat is een proces van vallen en opstaan. Toch zien we verschillende initiatieven waarbij de burgerparticipatie een rol speelt. Dit is zeker met het oog op de komende omgevingswet een belangrijk gegeven. Aan de andere kant is het wel nodig een en ander goed te monitoren; een goede evaluatie is hard nodig om vast te stellen wat we van elkaar mogen en kunnen verwachten. Wat mogen de kernoverleggen van de gemeente verwachten en wat mogen wij verwachten van de zelfsturing? Daarbij mogen uiteraard de sociale initiatieven niet ondersneeuwen door de ruimtelijke ordeningszaken. Een van de belangrijkste uitgangspunten van de zelfsturing blijft: wat kunnen de inwoners zelf voor elkaar betekenen bij een terugtrekkende overheid die meer op de achtergrond faciliterend moet gaan opereren?

Naast het samenwerken op kernniveau krijgt ook de samenwerking over de gemeentegrenzen heen steeds meer vorm. Dit blijkt zoals eerder genoemd uit de vele gemeenschappelijke regelingen die onmisbaar zijn geworden maar ook een steeds groter deel van onze middelen opsouperen. Maar ook uit de samenwerking met onze buurgemeenten. In lijn 50 verband zetten wij stapjes met onze partners Vaals en Eijsden-Margraten in de voorbereiding van de omgevingswet. En we hebben ons gezamenlijke cittaslow gedachtegoed. Het komend jaar zullen die stapjes stappen moeten worden om onze geloofwaardigheid niet te verliezen.

Intussen blijven we ook verder kijken, onze wereld stopt immers niet bij de lijn 50 grenzen. De voorgenomen samenwerking in het middengebied kan daar heel belangrijk in worden. Omdat de gemeentes in de groene long immers veelal gelijke belangen hebben. Ook al denkt blijkbaar niet elke gemeente of partij hier hetzelfde over, ons heeft de presentatie van professor Soete in Voerendaal wel geïnspireerd.

Ook binnen deze raad vindt niet elke fractie hier voldoende in te zijn meegenomen, geopperd wordt zelfs al de samenwerking te verbreken voordat zij is opgestart. Voor PRO is dat vooralsnog niet de richting die we op willen gaan, binnenkort hebben wij een gezamenlijke bijeenkomst met de andere raden; ons Cittaslow slakje is weliswaar langzaam maar vooral ook nieuwsgierig, op zoek naar kansen waar die ook liggen en nog niet van plan zich in haar eigen slakkenhuis terug te trekken om daar haar eigen feestjes te gaan bouwen uit onduidelijke potjes.

In het kader van Cittaslow staan we positief tegenover het initiatief van een ondernemersprijs. Belonen en benadrukken wat we hebben heeft ons immers de nominatie gebracht, nu is het zaak dit concept verder uit te rollen, zo'n prijs kan daar zeker bij helpen.

Behalve de gemeenschapshuizen in de kernen willen we ook ons eigen huis op orde brengen, met name ook deze ruimte, de raadzaal. Het is jammer dat dit streven onderdeel is geworden van politieke strijd, maar het is duidelijk dat er iets moet gebeuren en dat kan niet als er geen budget gereserveerd is. De 150.000 in de begroting zien wij dan ook als taakstellend, we beslissen nog wat we er precies mee gaan doen, maar de contouren zijn duidelijk: vloerbedekking, meubilair en geluidsinstallatie zijn minimale zaken die opgepakt moeten worden. Niet dat we daarmee een raadzaal met uitstraling zullen krijgen die echt multifunctioneel is, maar dat zit er op dit moment duidelijk niet in. Binnenkort komt de werkgroep weer bij elkaar, aan hen de taak aan de hand van de bestaande lijsten een plan van aanpak op te stellen, dat er naar ons idee al lang had moeten maar vooral ook had kunnen zijn.

Bij veel lopende of in de pijplijn zittende projecten zijn wij geheel of grotendeels afhankelijk van externe partijen, met name het waterschap en de provincie Limburg, een van mijn collega's heeft daar bij de behandeling van de Be-Rap bijna uitputtend over gerapporteerd, ik ga dat hier niet herhalen.

Eén zaak is hier wel direct aan de orde namelijk de geplande verkeersregelinstantie in Wahlwiller. Aangezien dat een kruising met een provinciale weg betreft zijn we daar ondanks onze eigen voorgenomen investering afhankelijk van de Provincie Limburg. Het vervolg van die schoolroute over de Capucijnenweg blijft onze aandacht houden net als de andere schoolroutes van en naar het Sophianum. Met of zonder trambaanfietsroute zal daar iets moeten gebeuren.

De situatie voor gehandicapten krijgt opnieuw onze aandacht, onze motie daarover spreekt voor zich.

Graag sluiten wij ons aan bij het amendement voor het opnieuw uitzetten van vis in de Geul nu de situatie daar het weer toelaat.

De motie over het stikstofbeleid kan tot interessante discussies leiden, maar steunen wij vooralsnog niet; dat er actie nodig is staat buiten kijf, regels om die reden versoepelen of ontwijken lijkt ons niet de oplossing: de natuur bescherm je het beste door buffers te creëren, we spraken er hier eerder over: bomen planten, waar mogelijk bomen planten!